

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Навчальний посібник

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО**

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ
ПРАВО**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Львів – 2024

УДК 34:61(075.8)

*Рекомендовано до друку навчально-методичною радою
факультету громадського розвитку та здоров'я Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького
(протокол №2 від 19.09.2024 р.)*

Укладач:

Володимир БРЕЗДЕНЬ, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Рецензенти:

Ольга БАЛИНСЬКА, доктор юридичних наук, професор, проректор Львівського державного університету внутрішніх справ

Тарас ГАРАСИМІВ, доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та кримінального права інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»;

Кримінальне процесуальне право : навч. посібн. Львів: ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького, 2024. 234 с.

Навчальний посібник підготовлено на основі законодавства України про правові норми, що регулюють порядок діяльності оперативних підрозділів, органів досудового розслідування, прокурора, слідчого судді, суду у кримінальному провадженні. У ньому висвітлено загальні положення теорії кримінального процесу, норм кримінального процесуального права; повноваження суду, органів слідства та прокурора, інших учасників кримінального провадження; докази і доказування у кримінальному провадженні; заходи забезпечення та запобіжні заходи кримінального провадження, загальні положення досудового розслідування; провадження слідчих (розшукових) дій; зупинення і форми закінчення досудового розслідування; процесуальні строки і витрати; загальні положення судового провадження; судове провадження у першій, апеляційній та касаційній інстанціях; особливості здійснення кримінальних проваджень окремих категорій справ.

Посібник призначений для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право».

© Львівський національний університет
ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького, 2024

© Володимир БРЕЗДЕНЬ, 2024

ЗМІСТ

Передмова	6
Тема 1 Поняття, завдання, значення і джерела кримінального процесу	7
1. Поняття, завдання, значення кримінального процесу	7
Історичні типи кримінального процесу	
2. Види джерел кримінального процесуального права	10
3. Чинність кримінального процесуального закону	10
4. Поняття, структура, види кримінальних процесуальних норм.....	12
5. Поняття процесуальної форми	13
6. Поняття та види процесуальних гарантій.....	14
7. Поняття, зміст та види кримінальних процесуальних функцій.....	15
8. Зміст та завдання стадій кримінального процесу.....	16
<i>Запитання для самоконтролю</i>	16
Тема 2 Засади кримінального провадження	17
1. Поняття, значення і класифікація засад кримінального провадження	17
2. Конституційні засади кримінального провадження.....	18
3. Спеціальні засади кримінального провадження та їх характеристика.....	23
<i>Запитання для самоконтролю</i>	24
Тема 3 Суд, сторони та інші учасники кримінального провадження	25
1. Поняття і класифікація учасників процесуальної діяльності	25
2. Відводи суб'єктів кримінального провадження.....	38
3. Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у судочинстві	41
<i>Запитання для самоконтролю</i>	43
Тема 4 Докази і доказування у кримінальному провадженні	44
1. Поняття, сутність та значення процесуального доказування	44
2. Предмет, межі та суб'єкти доказування.....	45
3. Докази у кримінальному процесі, їх ознаки та класифікація	48
4. Процесуальні джерела доказів та їх види.....	51
<i>Запитання для самоконтролю</i>	67
Тема 5 Заходи забезпечення кримінального провадження	
Процесуальні строки і витрати	68
1. Поняття та види заходів забезпечення кримінального провадження, вимоги до їх проведення та процесуального оформлення.....	68
2. Процесуальний аналіз змісту, порядку застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження.....	70
3. Поняття процесуальних строків та їх значення у провадженні.....	76
4. Класифікація строків у кримінальному процесі.....	78
5. Порядок обчислення процесуальних строків	79
6. Поняття і види процесуальних витрат.....	81
<i>Запитання для самоконтролю</i>	83

Тема 6 Запобіжні заходи кримінального провадження	84
1. Запобіжні заходи в системі заходів кримінального процесуального примусу. Підстави і порядок їх застосування	84
2. Види і характеристика запобіжних заходів, не пов'язаних з ізоляцією	89
3. Поняття і підстави застосування запобіжного заходу – взяття під варту	92
<i>Запитання для самоконтролю</i>	95
Тема 7 Загальні положення досудового розслідування	96
1. Поняття та порядок здійснення досудового розслідування компетентними органами	96
2. Особливості спеціального досудового розслідування (in absentia)	100
3. Види підслідності та строки розслідування, об'єднання та виділення матеріалів	103
4. Порядок ознайомлення з матеріалами досудового розслідування	109
5. Досудове розслідування кримінальних проступків	110
<i>Запитання для самоконтролю</i>	115
Тема 8 Провадження слідчих (розшукових) дій	116
1. Поняття, значення слідчих (розшукових) дій, характеристика, умови та підстави їх проведення	116
2. Негласні слідчі (розшукові) дії: поняття та види	134
<i>Запитання для самоконтролю</i>	143
Тема 9 Зупинення і закінчення досудового розслідування	144
1. Підстави та процесуальний порядок зупинення та відновлення досудового розслідування. Продовження строку слідства	144
2. Форми закінчення досудового розслідування	147
<i>Запитання для самоконтролю</i>	153
Тема 10 Загальні положення судового провадження	154
1. Загальні положення судового розгляду	154
2. Поняття та види підсудності	158
3. Порядок та підстави передачі кримінальної справи з одного суду до іншого	159
4. Межі судового провадження	160
5. Поняття, суть і значення підготовчого провадження	162
<i>Запитання для самоконтролю</i>	164
Тема 11 Судове провадження у першій інстанції	165
1. Поняття і значення судового розгляду у першій інстанції Етапи судового провадження	165
2. Поняття та види судових рішень	174
<i>Запитання для самоконтролю</i>	176

Тема 12 Апеляційне провадження	177
1. Підстави, порядок та строки 2подання апеляційного оскарження	177
2. Порядок апеляційного розгляду та його наслідки	180
<i>Запитання для самоконтролю</i>	184
Тема 13 Провадження з перегляду судових рішень в суді касаційної Інстанції	185
1. Сутність і завдання провадження в суді касаційної інстанції. Суб'єкти права касаційного оскарження. Процесуальний порядок і строки касаційного оскарження	185
2. Касаційне провадження за поданою касаційною скаргою	187
3. Провадження за нововиявленими або виключними обставинами	191
<i>Запитання для самоконтролю</i>	195
Тема 14 Особливості здійснення кримінального провадження окремих категорій справ	196
1. Кримінальне провадження на підставі угод	196
2. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення	202
3. Провадження щодо неповнолітніх, окремих категорій осіб	203
4. Виконання судових рішень	211
<i>Запитання для самоконтролю</i>	216
Тестові завдання	216
Список використаних джерел	226

ПЕРЕДМОВА

Навчальний посібник «Кримінальне процесуальне право» спрямований на засвоєння студентами теорії кримінального процесу, норм кримінального процесуального права, які регулюють діяльність, спрямовану на охорону прав, свобод та законних інтересів громадян і юридичних осіб, шляхом повного, швидкого і неупередженого розслідування кримінальних правопорушень і судового розгляду, викриття винних осіб у їх вчиненні, притягненні до кримінальної відповідальності та понесенні покарання.

Навчальний посібник складається з чотирнадцяти тем, які дозволять здобувачам глибше засвоїти теоретичний матеріал та оволодіти методикою аналізу різних аспектів, що стосуються поняття і функцій кримінального процесуального права, особливості професій слідчого, прокурора та судді у кримінальному провадженні.

У навчальному посібнику висвітлено загальні положення теорії кримінального процесу, норм кримінального процесуального права; повноваження суду, органів слідства та прокурора, інших учасників кримінального провадження; докази і доказування у кримінальному провадженні; заходи забезпечення та запобіжні заходи кримінального провадження, загальні положення досудового розслідування; провадження слідчих (розшукових) дій; зупинення і форми закінчення досудового розслідування; процесуальні строки і витрати; загальні положення судового провадження; судові провадження у першій, апеляційній та касаційній інстанціях; особливості здійснення кримінальних проваджень окремих категорій справ.

У посібнику також пропонуються запитання для самоконтролю та тестові завдання.

Навчальний посібник має логічну структуру: складається зі вступу, основного тексту, питань для самоконтролю, тестових завдань та переліку використаних джерел.

ТЕМА № 1
ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ, ЗНАЧЕННЯ І ДЖЕРЕЛА
КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

1. *Поняття, завдання, значення кримінального процесу.*
Історичні типи кримінального процесу.
2. *Види джерел кримінального процесуального права.*
3. *Чинність кримінального процесуального закону.*
4. *Поняття, структура, види кримінальних процесуальних норм*
5. *Поняття процесуальної форми.*
6. *Поняття та види процесуальних гарантій.*
7. *Поняття, зміст та види кримінальних процесуальних функцій.*
8. *Зміст та завдання стадій кримінального процесу.*

1. Поняття, завдання, значення кримінального процесу

Кримінальний процес – це врегульована нормами кримінального процесуального законодавства діяльність органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду у сфері розслідування і судового розгляду кримінальних правопорушень, а також правовідносини, що виникають у ході цієї діяльності між учасниками процесу.

Його можна розглядати в трьох аспектах, як систему і структуру :

- 1) кримінального процесуального права;
- 2) кримінального процесуального законодавства;
- 3) кримінальної процесуальної діяльності.

Кримінальне процесуальне право – складова галузь процесуального права, яка являє собою сукупність закріплених правових норм, що регулюють порядок діяльності оперативних підрозділів, органів досудового розслідування, прокурора, слідчого судді, суду у кримінальному провадженні.

- включає в себе підгалузі, інститути, норми права.

Можна виокремити таку підгалузь, яка об'єднує норми та інститути, що закріплюють загальні положення і поняття, що поширюються на все кримінальне провадження (доказове право). В свою чергу підгалузі включають в себе сукупність норм кримінального процесуального права, об'єднані в інститути, які формуються з норм, що регулюють однорідні відносини (інститут допустимості доказів).

У визначенні “кримінальний процес” зустрічається поняття “**кримінальна процесуальна діяльність**”, під якою розуміють систему передбачених законом процесуальних дій і рішень органів досудового розслідування, прокурора, суду та інших учасників процесу. Своєю чергою, виконання процесуальних дій та прийняття рішень породжують кримінально-процесуальні правовідносини.